

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

24. An qui adest praesens, & audit totam Missam, dempto tempore
consumptionis Sacrificij, adimpleat praecipuum? Et Resolutio huius
quaestionis pendet ex illa, an consumptio sit de substantia Sacrificij ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

quam sententiam nouissime tenet, ac tuctur Io. de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 22. sect. 1. num. 3. qui bene aduertit, frustra exigi à Nauarzo, quod postea per se ipsum Euangelium omisium legat, ea enim lectio priuata patrum refert ad præceptum audiendi Missam.

RESOL. XXIII.

An qui accedit ad audiendum Sacrum, dum Præfatio dicitur, & non sit aliud, teneatur illud audire? Et an peccet mortaliter, qui non assistit consecrationi, licet totam Missam audiat? Et an qui tamen vsque ad consecrationem interesse possit, non censetur adstrictus vsque ad illam assistere, cum in illa parte præceptum de audiendo Sacro nequeat impleri quoad substantiam? Ex part. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 69.

§. 1. Affirmatiue respondeo cum Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 88. sect. 2. & Sanchez in summa, tom. 1. lib. 1. c. 19. n. 6. quia ea que à consecratione vsque ad consumptionem continentur, sunt maxime necessaria, & per se primò intenti in præcepto audiendi Missam; nam in ipsis sacrificij substantia consistit, & sic aliqui consent non assistentem consecrationi peccare mortaliter, licet totam Missam audiat. 2. Sed contrariam sententiam docet Sancius in selectis, disp. 15. num. 5. vbi sic asserit. Probabile iudico accedentem ad audiendum sacrum tempore quo præfatio dicitur, & non extet aliud celebrandum, minime teneri reliquii illius Missæ interesse, quamuis oppositum doceant aliqui. Et à fortiori, qui tantum possit vsque ad consecrationis tempus interesse, non censetur adstrictus vsque ad illud assistere, cum in illa præceptum de audiendo sacro nequeat impleri, quoad substantiam, quod vtrumque constat ex vsu fidelium, etiam timoratorum. Ita Sancius.

RESOL. XXIV.

An qui adest præsens, & audit totam Missam, dampno tempore consumptionis Sacrificij adimpleat præceptum? Et Resolutio huius questionis pendet ex illa, an consumptio sit de substantia Sacrificij Missæ? Et inferitur eum, qui de Ecclesia egreditur, quando Sacerdos vnus consecrare, & finita consecratione statim regreditur, peccare lethaliter, nec satisfacere præcepto? Et quid dicendum est de eo, qui tempore non solum sumptionis, sed etiam consecrationis ingrederetur Sacrificiam ad offerendum aliquid necessarium, an satisfaciatur præcepto de audienda Missa in die festo? Et quid etiam, si quis exiret extra Ecclesiam ad faciendum, vel deferendum aliquid ad Missam necessarium? Ex part. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 48. alias 46.

§. 1. Solutio huius difficultatis pendet ex alia, nempe an consumptio sit de substantia Sacrificij Missæ. Et affirmatiue respondent aliqui. Probatur, quia ad rationem Sacrificij requiritur aliqua immutatio in Christo, qui est res oblata, nulli autem alij actioni Missæ videtur posse tribui ratio immutationis, nisi sumptioni, per quam aliqua ratione Christus immutatur; imò etiam si quis velit ad rationem actionis Sacrificij Missæ, quia inuentum Sacrificium est, nullam requirit in Christo immutationem, nulla

est alia actio melior & aptior quam sumptio ipsa, vt in ea constituitur ratio Sacrificij, quia Sacrificij in-cruenti ratio consistit in representatione Sacrificij crucienti: hoc autem sumptione ipsa representatur iuxta verba Pauli, Quotiescumque manducabitis, & c. mortem Domini annuntiabitis. Quamuis ergo etiam consecratione representetur, putant adhuc hi Auctores melius sumptione rationem actionis Sacrificij representari: idè totam essentiam in eo constitunt. Hoc supposito; ad difficultatem in titulo Resolutionis positam, negatiue nominatim contra me respondet amicus noster Pater Auerfa, quæst. 11. sect. 19. vbi sic ait: Rursus non esset censenda modica pars Missæ, illa in qua consistit substantia Sacrificij: Quare si quis non adesset consecrationi, & sumptioni, quamuis adesset de reliquo toti Missæ, non satisfaceret præcepto. Qui verò deesset tantum consecrationi, vel tantum sumptioni, satisfaceret præcepto, admittit Lugo, disp. 22. num. 4. eo quia sub opinione manet, in qua ex his actionibus consistat essentialiter Sacrificium. Adhaeret Diana part. 5. tr. 13. res. 61. Sed potius non videtur satisfacere: tum quia, vt putamus, vtraque est de substantia Sacrificij: tum quia, etiam illi qui vel vnam, vel alteram putant esse de essentia Sacrificij, adhuc fatentur, alteram ita esse de integritate, & necessitate, vt omnino debeat in ipso Sacrificio exerceri: quare sic etiam, qui tenentur audire Missam, ad vtramque assistere debent. Ita Auerfa, satis quidem probabiliter.

2. Sed ego non discedo à sententia quam docui, & quam nouissime docet Leandrus de præcept. Eccl. tract. 2. disp. 1. quæst. 44. quia satis probabile est præfationem sumptionem, nec partialiter adhuc pertinere ad essentiam Sacrificij vt probat ipsemet Leandrus cum aliis, de Sacrament. tom. 2. tract. 8. disp. 1. quæst. 15. Ergò cum aliàs omisio huius partis sit eius, & parua, non erit mortalis: vnde ex his apparet vtramque sententiam esse probabilem; itaque apponam hic verba Ludouici Caspensis in cursu Theologiæ, tom. 2. tract. 23. disp. 4. sect. 2. num. 16. vbi sic ait: Doctores asserunt, eum qui egreditur ab Ecclesia quando Sacerdos vult consecrare, & finita consecratione statim regreditur, peccare lethaliter; nec satisfacere præcepto, & addunt idem fortasse esse si ante communionem discederet; quia vel est de substantia, vel maxime pertinens ad perfectionem Sacrificij: & hæc sententia quoad priorem partem de absentia tempore consecrationis est valde conformis iis que supra docuimus; videlicet essentiam huius Sacrificij in consecratione consistere: vnde qui non adest tempore consecrationis, præsens non est, neque assistit huic Sacrificio; quia verò sub lite est in quo essentia Sacrificij consistat, an in consecratione, an verò in sumptione, poterit in praxi amplecti vtraque sententia: dummodo consecratio, & sumptio simul non omittantur. Ita ille; cui etiam adde Pelizzarium in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 4. sect. 2. num. 52.

3. Nota tamen satisfacere præcepto audiendi Missam, qui tempore non solum sumptionis, sed etiam consecrationis ingrederetur Sacrificiam verbi gratia ad offerendum aliquid necessarium, vt me citato docet Leandrus vbi supra, quæst. 45. qui etiam, quæst. 46. extendit hoc, etiam si quis exiret extra Ecclesiam ad faciendum, vel deferendum aliquid ad Missam necessarium. Vnde non deseram hic apponere verba Patris Dicastilli de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. dub. 3. num. 42. vbi sic ait: Quæri potest, an satisfaciatur Missæ præcepto, qui inseruiens Missæ aliquando recedit à Sacrificio? Respondo, qui inde recedunt, tanquam ministri, vt aliquid necessarium

vt. huius Ref. & in tr. 9. tr. 7. Ref. 111. §. Ali. qui.

Sup. hoc supra in Ref. 22. eusdem paulo post initium, vers. & similiter.

Sup. hoc in fine §. seq. & in Ref. not. seq.

Quæ nunc sequetur, & supra in tr. 11. Ref. 55. à fin. 2. vsque ad §. vlt. & eusdem recitatio infra in fine §. Sed Ref. 27.

Sup. hoc in Ref. seq. & in Ref. præterita in dubia h. vlt. §. 1.

Sup. hoc prope finem §. præteriti, vers. Qui vero.

Sup. contento in hoc, & seq. §. supra in Ref. sol. 15. §. vltim. à prima in Ref. seq. prope finem, vers. Nam si quis,

Missæ deferant, puta vinum, aut thius, censeri præsentis. & satisfacere; neque enim abesse censetur, qui eidem Sacrificio inferuit. Limitat verò Bonacina modò non recedant ab Ecclesiâ; si enim recedant, non dicuntur interesse Missæ corporaliter; atque aded nec præcepto satisfacere, nisi forte brevi tempore adsint. Quæ limitatio probabilis est; sed non videtur omninò necessaria; nec enim ille censetur præsens Missæ ex eo præcise, quòd sit in Ecclesiâ, in qua sæpe sunt, & possunt esse, qui non censentur corporaliter præsentis Missæ, ut patet; & maximè in magnis Ecclesiis; ut in Cathedralibus; sed tunc censetur quis præsens, qui seruit in eo, & cooperatur Missæ; quod potest præstare etiam extra Ecclesiam. Ita Dicastillus.

4. Sed opinionem negatiuam, præter Fagundez, Bonacinâ, & Trullench docet Castrus Palauus, tom. 4. tr. 22. punct. 16. n. 7. quia nescio quâ ratione censeri posses præsens Sacrificio; quantumvis ob illius causam recesseris; non enim præsentia moralis cum absentia moralis consistere potest. Qui autem à Templo recedit etiam occasione deferendi Sacrificio necessaria; absolute absens est, non solum physice, sed moraliter à Sacrificio; non igitur illi præsens esse potest. Verum his non obstantibus; sententiam Dicastilli, & Leandri puto esse probabilem.

RESOL XXV.

An si quis adesset præsens tempore consecrationis, satisfaceret præcepto Missæ?
 Et quid, si quæ voluntarie, & sine necessitate exeat ante consecrationem, & vtraque facta redeat, an censetur omisisse partem notabilem, ita ut non impleat præceptum Missæ?
 Et quid, si omisisset à consecratione inclusivè, usque ad Pater noster etiam inclusivè?
 Et deducitur, an essentia Sacrificij consistat in consecratione, vel Communione?
 Et an qui venit in medio Missæ ultima, teneatur saltem audire illam partem, quæ restat?
 Sic etiam Feria sexta Hebdomadæ Sanctæ non tenetur quis, adesse Officio illius diei, etiam occurrente Festo?
 Et an qui tempore consecrationis ingressus fuisse Sacrificium, ut offerret aliquid ad Sacrificij cultum necessarium, satisfaciatur præcepto audiendi Missam?
 Et docetur cum satisfacere præcepto audiendi Missam, etiam si in illa audienda voluntariam mentis evagationem, & distractionem haberet?
 Idem est in recitatione Horarum canonicarum? Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 61.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. Sed ego, ante mediu, vers. Doctores. Sed lege eâ per totam.

Sup. contento in hoc §. supra in Ref. 22. cur. sim prope finem. à vers. à quietia.

Sup. hoc in 1. num. 4. vbi ait. Queritur, an qui non adesset

§. 1. Negatiuam sententiam docet Marchantius in resol. Past. de Sacram. tr. 4. c. 6. quæst. 4. vbi sic ait. Similiter dicit, si quis voluntarie & sine necessitate exeat ante consecrationem; & vtraque facta redeat, censeri omissam partem notabilem, quia essentialis est sacrificio.
 2. Verum affirmatiuam sententiam docet Hurtado disputat. 5. de sacrificio Missæ, difficul. 1. vbi ita asserit. Omissio partis Missæ à consecratione inclusivè usque ad Pater noster etiam inclusivè, est mortalis ob dignitatem huius partis, non tamen omissio solius consecrationis, quamvis totius; bene tamen omissio totius consecrationis, & sumptionis, quamvis assistatur intermedio ob dignitatem harum duarum partium. Sic ille.
 3. Sed ego vtramque sententiam amplecti posse puto cum Ioanne de Lugo de Sacram. disp. 22. sect. 1. num. 4. vbi ait. Queritur, an qui non adesset

Missæ tempore consecrationis, & adesset omnibus partibus essentialibus, in qua essentialiter consistit substantia sacrificij, ergo qui tunc non adesset, non adesset oblationi sacrificij. Respondeo loquendo propter intrinsicam esse dicendum, quia tamen sub obligatione est, an essentia sacrificij consistat in consecratione, vel communionem, ut supra vidimus, potest in praxi amplecti hanc, vel illam sententiam; si tamen esset consecrationis, & communionis tempore, non satisfacisset præcepto. Ita Lugo, vbi etiam n. 6. querit, an qui non potest Missam integram audire, quia venit, v. g. in medio Missæ ultimæ, teneatur saltem audire illam partem quæ restat; & post citatam mentem sententiam affirmantem ipse censet distinguendam, vel aliquis potest adesse consecrationi, vel non si potest, credo quòd teneatur illi adesse, quia illa est pars principalis, & reliqua pertinent ad eius complementum; si verò peracta sit consecratio, non tenetur reliquæ parti adesse; sic enim feria sexta Hebdomadæ sanctæ non tenetur adesse officio illius diei, etiam occurrente festo; quia deest consecratio; sed illi qui veniunt peracta consecratione, solum adesse communioni, & orationibus, quibus etiam adesse potestatem tenent; si verò peracta sit consecratio, non tenetur illi parti, quàm illa feria sexta, vtraque enim communio fit à Sacerdote ut ministro publico, & nomine Ecclesiæ, ut vidimus in superioribus. Vnde probabiliter infero qui nullo modo potest adesse tempore consecrationis, licet potest adesse omnibus aliis partibus, non obligari ad eas audiendas. Ratio à priori est, quia adesse Missæ, ut vidimus, non est solum cooperari esse, sed offerre sacrificium simul cum Sacerdote offerente; qui autem non adesset tempore consecrationis, non offeret sacrificium illud, nisi generali ratione, licet omnes alij fideles, ergo non obligatur ad assistendum aliis partibus, sicut in die, nec in die Parochia obligatur, propter eandem rationem. dixi tamen, quòd nullo modo potest adesse, nã si quis eo tempore ingressus fuerit sacrificium, ut offerret aliquid ad sacrificij cultum necessarium, ille aliquo modo dicitur adesse esse consecrationi, & facere vnum corpus, cum illis qui assistunt. Hæc omnia P. Lugo, satis quidè probabiliter; qui etiam sect. 2. n. 26. me citato docet cum satisfacere præcepto audiendi Missam, etiam si in illa audienda voluntariam mentis evagationem, & distractionem haberet, quòd idem mecum docet in recitatione Horarum Canonicarum.

RESOL XXVI.

An qui audiat Missam ab uno Sacerdote à consecratione usque ad finem, & postea ab alio usque ad consecrationem, satisfaciatur præcepto?
 Et non est dubium; quòd satisfaciatur, si priorem partem Missæ prius audiat, & posteriorem posteriorem.
 Et an aliquis possit adimplere præceptum audiendi Missam sine gravi violatione, si simul tempore audiatur à duobus Sacerdotibus, ab uno à principio Missæ usque ad consecrationem, ab altero simul tempore à consecratione usque ad finem?
 Et docetur posse aliquem eodem tempore per Missam audire, & satisfacere præcepto, voto, & penitentia. Idem est, si imponatur à confessorio penitentia audiendi, v. g. duas Missas, quæ penitens potest audire simul tempore à duobus Sacerdotibus. Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 52.

§. 1. Non est dubium, quòd satisfaciatur, si priorem partem Missæ prius audiat, & posteriorem